

Klimatkontrakt 2030

Mellan Järfälla kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	6
5.2 Klimatfärdplan 2030	11
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	15
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	16
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	17
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	17
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	18
7. Viable Cities åtaganden	18
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	18
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	19
7.3 Innovation, implementering och skalning	19
7.4 Samordnad finansiering	19
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	20
Klimatkontrakt 2030	21
Bilaga 1 – Länkar till dokument	22
Bilaga 2 – Omställningskartan	23

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Järfälla kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värddorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Järfällas vision lyder "Järfälla – en plats för alla". Järfälla är kommunen med Sveriges starkaste lokalsamhällen och gemenskaper. Våra lokalsamhällen och gemenskaper är vår själ, styrka och särprägel. De erbjuder en rik mångfald av miljöer, boende och sammanhang och skapar tillsammans ett starkt Järfälla med livskraft och dynamik. Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser linjerar med kommunens vision och ger ytterligare kraft i arbetet.

Järfälla kommun har höga klimatambitioner och ligger i framkant när det gäller miljö- och klimatfrågor. År 2024 blev Järfälla rankad som Sveriges 12:e bästa miljökommun, vilket speglar det breda och ambitiösa hållbarhetsarbete som bedrivs i kommunen.

År 2017 lät Järfälla kommun ta fram en koldioxidbudget av Klimatsekretariatet och Uppsala universitet, för att anpassa kommunens miljöplan till Parisavtalet. Koldioxidbudgeten har legat till grund för de ambitiösa klimatmål som inarbetats i kommunens styrande dokument vars mål och åtgärder följs upp årligen.

5.1 Klimatmål 2030

Mål och nuläge

Järfällas övergripande styrdokument inom hållbarhetsområdet är översiktsplanen och miljöplanen. I dessa dokument återfinns ett flertal mål, åtgärder och nyckeltal som syftar till att främja en hållbar utveckling i linje med såväl nationella som globala klimatmål.

I Järfällas miljöplan 2023–2030 finns inriktningsmål och effektmål inom områdena *Minskad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö, Giftfri vardag, Ett rikt växt- och djurliv* samt *Hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet*. Järfällas målsättning om klimatneutralitet har integrerats i miljöplanen för att skapa en röd tråd i kommunens klimatrelaterade åtaganden.

Mål med extra relevans för klimatkontraktet är bland annat:

- Järfälla som geografisk yta ska vara klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 och alltid sträva efter att energieffektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, i enlighet med Parisavtalet.
- Utsläppen av växthusgaser (CO₂e) i Järfälla som geografisk yta ska minska med minst 15 procent per år.
- Transporter som upphandlas av Järfälla kommun med bolag ska drivas av förnybar energi till 80 procent 2025 och 95 procent senast 2030.
- Järfälla ska utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att beakta klimat- och sårbarhetsaspekter i all planering och samhällsbyggande. Prioriterade åtgärder i Järfällas klimatanpassningsplan ska genomföras.
- Järfälla kommun ska verka för ett gott och inkluderande samarbete kring klimat- och miljöfrågor både lokalt och nationellt. Detta kan genomföras via exempelvis klimatkätverk för företag och organisationer samt övriga nätverk och sammanslutningar.

Under 2024 befinner sig Järfällas nya översiktsplan på samråd. Samrådsversionen av översiktsplanen genomsyras av en hållbar samhällsutveckling, klimatpositivitet och social hållbarhet. Översiktsplanen utgår från fyra målbilder:

- Ett klimatpositivt och innovativt samhälle
- Rustat för framtiden med stärkta natur- och vattenmiljöer
- En attraktiv stadskärna och kommundelar med tydlig identitet
- Inkluderande och levande boendemiljöer

Sammanfattningsvis syftar målbilderna till att främja en hållbar utveckling i Järfälla med sikte på år 2050. Klimat, grönstruktur, trygghet, jämlikhet och hälsa är alla viktiga byggstenar för framtidens Järfälla och målsättningarna knyter väl an till Viable Cities vision.

Järfällas miljöplan 2023 – 2030, som är kommunens högst styrande dokument efter översiktsplanen, har som mål att möjliggöra ett hållbart liv för alla inom planetens gränser.

Genom kommunens miljöledningssystem ges möjligheten att arbeta förvaltningsövergripande med miljö- och klimatfrågor och förankra miljöplanens inriktningsmål i hela organisationen. 2024 genomförs en organisationsförändring där en egen avdelning för hållbarhetsfrågor skapas under kommunstyrelseförvaltningen. Avdelningen besitter en bredd av kompetenser inom såväl social som ekologisk hållbarhet, och har i uppdrag att leda och samordna arbetet. Detta ger dessutom goda möjligheter att bidra som stödfunktion och integrera hållbarhetsaspekter i

utredningar, planprocesser, upphandlingar och samhällsbyggnadsprojekt som kräver hållbarhetskompetens.

Genom kommunens miljödiplomering och miljöuppföljning finns det även möjlighet att internt synliggöra de gap som finns i miljö- och klimatarbetet. I dagsläget handlar gapen framför allt om rådighet över transporter samt utvecklingen av bygg- och anläggningssektorn. Båda sektorerna kräver stora satsningar och systematisk omställning över tid för att både minska växthusgasutsläppen i hela livscykeln och samtidigt bibehålla en god livskvalitet för alla invånare. Även om det är utmanande är det något kommunen arbetar aktivt med, och multipla nyttor är en viktig effekt för att nå övergripande mål inom både social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet i den omställningen.

Utvecklingen av Barkarbystaden kretsar i hög grad kring multipla nyttor. I arbetet med att utveckla en helt ny stadsdel samarbetar kommunens förvaltningar för att skapa klimatsmart mobilitet, minska utsläpp från bygg- och anläggningsprojekt samt utveckla klimatanpassade och energieffektiva kvarter och bostäder. På lång sikt förväntas detta bidra till bland annat god hälsa hos invånare och en stabil ekonomi för både kommunorganisationen, näringslivet och invånare i Järfälla.

Ett mer konkret exempel på projekt som genererat multipla nyttor i Järfälla är utvecklingen av Kyrkparken. Kyrkparken är Barkarbystadens stora stadspark som kombinerar lösningar för dagvattenhantering med sociala ytor avsedda för lek och rörelse, rekreation samt bevarande av naturvärden. En gestaltad biologisk mångfald ger viktiga habitat för olika djurarter samtidigt som trädväxtbäddar och annan vegetation bidrar med svalka under värmeböljor. Kyrkparkens vatten mynnar ut i Bällstaån som i sin tur rinner till Mälaren, vilket ställer höga krav på dagvattenrening och vattenkvalitet. Genom att kombinera viktiga ekosystemtjänster med en plats för rekreation och plats för möten uppnås multipla nyttor som skapar värden i staden.

Under 2024 invigdes även "Å-rummet" i Barkarbystaden, ett parkområde under Veddestabron där Bällstaån tillåts att meandra och där växtlighet, stenar, broar och trädäck skapar härliga platser att vistas på. Precis som Kyrkparken tar Å-rummet hand om vatten vid skyfall och översvämningar, men bidrar även med sociala värden och plats för avkoppling.

Även kommunens arbete med CERO, ett projekt för minskade utsläpp från pendlingsresor, visar på multipla nyttor. Genom CERO får en organisation överblick av de anställdas resor till och från jobbet samt möjligheten att byta till ett klimatsmart alternativ, som cykel eller kollektivtrafik. För att nå kommunens klimatmål behöver utsläppen från transporter minska kraftigt i Järfälla. I samarbete med 9 större arbetsgivare har kommunen arbetat för att minska utsläppen från anställdas pendlingsresor, även inom kommunorganisationen själv med sina nästan 5000 anställda. Inom CERO är det inte bara fokus på minskade utsläpp utan även på

ekonomiska och hälsomässiga effekter. CERO-arbetet stärker även kommunens kontakt till näringslivet och skapar en bredare förståelse både internt och externt kring klimatsmart mobilitet och dess multipla nyttor.

Järfälla har påbörjat ett arbete med att samla indikatorer och nyckeltal för både ekologisk och social hållbarhet för att enklare kunna följa upp och se trender utifrån ett helhetsperspektiv. Arbetet behöver fortsätta för att säkerställa att hållbarhetsdimensionerna inte behandlas som stuprör utan att kommunens arbete bidrar till multipla nyttor.

Järfälla utgår från år 1990 som basår för beräkningar av växthusgasutsläpp.

I enlighet med Järfällas Miljöplan 2023–2030 ska Järfälla som geografisk yta vara klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 och alltid sträva efter att energieffektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, i enlighet med Parisavtalet. Utsläppen av växthusgaser (CO₂e) i Järfälla som geografisk yta ska minska med minst 15 procent per år från och med 2023, i enlighet med kommunens koldioxidbudget.

Den senaste mätningen av växthusgasutsläpp, från år 2022, visar att Järfälla som geografisk yta släpper ut ca 75 000 ton CO₂e. 2021 släppte kommunen ut cirka 81 600 ton CO₂e, vilket innebär en procentuell utsläppsminskning om cirka 8,5 %.

Järfällas insatser för att minska kommunens klimatrelaterade utsläpp styrs av antagna styrdokument och strategier. I kommunens miljöplan finns ett flertal inriktningsmål och effektmål som bidrar till utsläppsminskningar i samtliga scope. Utöver målsättningarna innehåller miljöplanen och klimat- och energiplanen även ett stort antal föreslagna åtgärder. Respektive nämnd ska i budgetprocessen besluta om åtgärder för att nå miljömålen.

En viktig utgångspunkt i Järfällas strategiska miljöarbete är att skapa synergier mellan internt klimatarbete och de territoriella utsläppen. Inom ramen för Klimatneutrala Järfälla 2030 3.0 skapas ett omställningsteam som fungerar som ett komplement till kommunens miljöledningssystem. För att accelerera omställningstakten och möjliggöra för ytterligare utsläppsminskande åtgärder syftar arbetet till att analysera och hitta hinder mellan kommunens politiskt beslutade styrdokument som miljöplan och förvaltningarnas klimatmål med planerade åtgärder, förväntad effekt från dessa samt rådigheten för respektive förvaltning. Eftersom utsläppsminskande åtgärder ofta är beroende av fysisk planering, med byggnation, anläggning och trafiklösningar, är det viktigt att arbetet med utsläppsminskningar genomsyrar kommunens alla olika nivåer, i planering, genomförande och drift.

Scope 1

Exempel på insatser kopplat till scope 1:

- Järfällas förvaltningar är miljödiplomerade, vilket skapar ett strukturerat och organiserat miljöarbete som leder till ständiga förbättringar
- Hållbarhetskrav för att minska miljöpåverkan från interna transporter och egen verksamhet.
- Förnybara bränslen i kommunens fordonsflotta

Scope 2

Mål inom energieffektivisering och förnybar energi återfinns också i miljöplanen, liksom föreslagna åtgärder inom området. Kommunen bedriver ett ambitiöst energieffektiviseringsarbete, exempelvis inom ramen för Positive Energy Districts, där samverkan med byggaktörer och fastighetsägare är viktiga delar. Järfälla kommun har minskat energianvändningen med drygt 41 procent sedan 2009. En viktig del i det arbetet är kommunens egen solcellsproduktion på kommunala byggnader, med en total effekt på 912,5 kW. För att nå målet om 1 000 kW innan år 2025 saknas endast 87,5 kW som delvis kommer att installeras i samband med nyproduktion.

Exempel på insatser kopplat till scope 2:

- Installation av solceller på kommunala byggnader
- Renovering av befintligt fastighetsbestånd med syfte att energieffektivisera
- Uppföljning av energianvändning i nybyggda bostadsbestånd för att säkerställa att de når upp till ställda energikrav
- Diskussion med E.ON om att testa värmelager och lågtempererad fjärrvärme i den lokala allmännyttans bestånd
- Förbättrade rutiner för energibesparing inom kommunal verksamhet

Scope 3

Järfällas klimat- och energiplan berör samtliga kommunala verksamheter och pekar ut de områden kommunen och dess bolag ska arbeta med för att minska sin klimatpåverkan. Kommunorganisationens del av utsläppen är relativt små i förhållande till de totala utsläppen inom kommunen, varför klimat- och energiplanen även berör och inkluderar kommuninvånarna och företag i kommunen.

Fordon och persontransporter står för majoriteten av utsläppen i Järfälla kommun som geografiskt område. För att minska utsläppen från transporter har kommunen skrivit under för utvecklingen av tunnelbana till Barkarby. Spårbunden trafik för regionaltåg gör Järfälla till en knutpunkt och underlättar en omställning av transportsystemet och flertalet satsningar inom mobilitet, gång och cykel genomförs löpande.

Exempel på insatser inom scope 3:

- Etablering av tunnelbana till Barkarbystaden
- Utveckling och underhåll av gång- och cykelbanor
- Etablering av säkra cykelparkeringar i kollektivtrafiknära lägen
- Krav i upphandling och markanvisning för att minska utsläppen från entreprenad
- CERO-analys över anställdas resvanor med syfte att minska utsläppen från pendlingsresor
- Klimatberäkning av måltider som serveras inom utbildningsverksamheten
- Arbete för att minska matsvinnet i restaurangkök
- Intern annonsmarknad som möjliggör återbruk av inventarier inom kommunorganisationen
- Informationsinsatser och evenemang för att sprida kunskap och engagera invånare i klimatomställningen

5.2 Klimatfärdplan 2030

Med utgångspunkt i Järfällas mål, budget och styrdokument vill kommunen vara en föregångare inom hållbar utveckling och skapa balans mellan de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna i enlighet med Agenda 2030. Järfällas mål och budget 2025–2027 utgår från sex olika inriktningar och uppdrag, där en av inriktningarna säger att Järfälla tar ansvar för klimatet och den gröna omställningen. Det innebär att Järfälla ska arbeta för en effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning och hushålla med mark, vatten och naturresurser samt förebygga spridning av föroreningar. Kommunen ska främja en cirkulär ekonomi och en grön tillväxt, med fler gröna företag och gröna jobb. Samarbetet med andra kommuner, näringsliv, akademi och civilsamhälle ska stärkas, samtidigt som kommunen bidrar till ökad miljökunskap hos kommuninvånarna och fortsätta implementering av koldioxidbudgeten.

Som tidigare nämnts är Järfällas miljöplan 2023–2030 samt klimat- och energiplan viktiga styrdokument som ligger till grund för de prioriteringar och insatser som genomförs. Mål och strategier med bäring inom klimatområdet återfinns även i ett flertal andra sektorsspecifika styrdokument, där åtgärder prioriteras i verksamhetsplanering eller genom extrainsatser. Nedan listas ett urval:

- **Avfallsplan** – framtagen tillsammans med nio andra norrortskommuner samt dess gemensamma avfallsbolag (SÖRAB). Avfallsplanen innehåller konkreta mål och nyckeltal som följs upp årligen. Ett av huvudsyftena med avfallsplanen är att minimera negativ miljö- och klimatpåverkan kopplat till avfallshantering.

- **Cykelplan** – syftar till att stödja utformningen av nya stadsmiljöer som främjar cykeln som transportsätt. Innehåller ett övergripande mål om att cykeltrafikens andel av det totala resandet ska öka från cirka 5 % till 20 % år 2030.
- **Gångplan** – syftar till att standardisera en gångvänlig stadsmiljö för att bidra till en attraktiv, trygg och hållbar stad. Gångplanens mål är att Järfälla 2030 ska vara en av Stockholmsregionens mest gångvänliga kommuner, med ett mål om att gångandelen av alla resor inom kommunen ska mer än ha fördubblats från 2015 till 2030.
- **Handlingsplan för Klimatneutrala Barkarbystaden 2030** – togs fram inom ramen för Klimatneutrala städer 2030. Innehåller ett fyrtiotal åtgärder inom områdena energi, hållbar mobilitet, klimatneutral byggnation, innovation och samverkan samt klimatanpassning och kolsänkor med syfte att säkerställa Barkarbystadens fortsatta utveckling mot målet om en klimatneutral stad. Handlingsplanen för Klimatneutrala Barkarbystaden antogs i kommunstyrelsen i december 2021.
- **Klimatanpassningsplan** – syftar till att öka beredskapen för de negativa konsekvenser som ett förändrat klimat innebär. Innehåller prioriterade åtgärder för att minska kommunens sårbarhet för översvämning, skyfall och värmeböljor. Antogs i kommunfullmäktige 2022.
- **Koldioxidbudget** – beskriver Järfällas territoriella koldioxidutsläpp och redogör för de utsläppsminskningar som krävs för att kommunen ska bidra till Parisavtalets 2-gradersmål. Järfällas största källor till klimatrelaterade utsläpp är transporter och byggnation, och utsläppen måste minska med ca 15 % per år.
- **Kvalitetsprogram för Barkarbystaden** – visar vägen för hur Barkarbystadens utformning kan bidra till ett resurseffektivt, innovativt och hållbart samhälle. Kvalitetsprogrammet för Barkarbystaden III innehåller fem olika strategier med tillhörande kvalitets- och hållbarhetsmål.

Järfällas Mål och budget 2025–2027 pekar ut följande prioriterade områden:

- Ansvarsfull ekonomisk politik
- Ett tryggt Järfälla
- Kvalitativ välfärd för alla
- Attraktiv arbetsgivare och ett levande näringsliv
- Öppenhet och delaktighet
- Järfälla tar ansvar för klimatet och den gröna omställningen

Samtliga områden, tillsammans med andra strategier så som fortsatt utveckling av hållbar mobilitet och energipositiva områden, bidrar till att ställa om till en hållbar utveckling i kommunen.

Fortsatt byggnation av tunnelbanan, stärkt gång- och cykelnät och arbete med säkra skolvägar är några av satsningarna för hållbar mobilitet i närtid. Kommunens arbete med klimatsmart byggnation, energieffektiviseringar, klimatanpassning och ökad krontäckningsgrad i både tätort och naturområden, kommer också att pågå framöver. När det gäller större projekt för mobilitet eller bygg- och anläggning sker de ofta i samarbete med aktörer på regional och nationell nivå. Tillsammans förväntas detta bidra med både ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet för kommunorganisationen såväl som kommunen i helhet.

Järfälla har ett stort antal nyantagna styrdokument inom social hållbarhet, däribland bostadsförsörjningsprogrammet, strategi för minskad socioekonomisk segregation, strategi för tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet samt program för mänskliga rättigheter. Dessa knyter an till Järfällas vision och arbetet med hållbara städer och programmen kommer att implementeras under 2025.

Hållbar utveckling

Kommunen deltar i ett stort antal nationella nätverk rörande hållbar samhällsutveckling för att dela med sig av sina erfarenheter, ta del av andra kommuners resultat och skapa nya samarbetsformer över kommungränserna. De nätverk Järfälla deltar i som har bäring inom hållbarhetsområdet är bland annat Klimatarena Stockholm, Länsstyrelsens miljö- och samhällsbyggnadsråd, Fossilfritt Sverige, Ressmart, Storsthlm's Energikontor, Klimat- och energirådgivningen, Stockholm FLEX elmarknader samt Vattensamverkan. Järfälla är även medlem i Klimatkommunerna. Samverkan med näringsliv och civilsamhälle sker även genom energi- och klimatrådgivningen, CERO-analyser, boendemässor samt via det kommunala näringslivsbolaget och Barkarby Science.

Under 2024 har Järfälla kommun arbetat aktivt med Positive Energy Districts och Positive Energy Planning Process, med syfte att samverka kring energieffektivisering och klimatsmarta byggnader. Genom en bred samverkan mellan byggaktörer, energibolag och kommunen kan områden utvecklas som inte bara uppfyller sina energibehov utan också genererar överskott av energi genom innovativa förnybara energikällor och energisparande teknik.

För att accelerera det interna omställningsarbetet och undvika stuprör arbetar kommunen tvärssektoriellt för att implementera Järfällas koldioxidbudget. En intern klimatorganisation har startats upp, med syfte att synliggöra vikten av att integrera flera olika verksamheter i klimatomställningsarbetet. Järfälla är en snabbt växande kommun vilket skapar möjligheter att planera för en långsiktigt hållbar stad, men det kräver resurser och ett gemensamt samarbete för att främja synergier och undvika målkonflikter. Den interna klimatorganisationen kan fortsätta utvecklas för att etablera en lokal omställningsfunktion med relevanta kompetenser för att snabba på implementeringen av koldioxidbudgeten.

De mål och indikatorer som finns kopplade till kommunens miljörelaterade styrdokument följs upp årligen i samband med verksamhetsberättelsen och årsredovisningen. För att främja god transparens och möjliggöra för medborgare och andra intressenter att följa Järfällas utveckling inom miljöområdet redovisas all statistik på Järfällas Miljöbarometer².

Järfälla deltar i One Planet City Challenge (OPCC) och rapporterar därmed in statistik och klimatdata till en internationell dataplattform ledd av CDP och ICLEI. Genom att rapportera in klimatdata får kommunen ta del av feedback och förslag på förbättringsåtgärder. En gemensam, standardiserad dataplattform möjliggör även långsiktig uppföljning och jämförelse och kommunen har som ambition att fortsätta denna rapportering. Kommunens koldioxidbudget har även digitaliserats och uppdaterats för att ytterligare synliggöra och förenkla uppföljningen av denna.

Integration mellan klimatomställning och klimatanpassning

Det finns en tydlig koppling mellan att minska klimatpåverkan och att samtidigt anpassa våra samhällen till ett förändrat klimat. I Järfälla kommun har ekosystemtjänster och grönbå värden givits stort utrymme och över 30 % av kommunens yta är skyddad som naturreservat. En analys av grönbå värden med fokus på ekosystemtjänster har tagits fram för att tidigt kunna integrera dessa värden i samhällsbyggnadsprocessen. Analysen med tillhörande kartor ska fungera som ett planeringsunderlag som lyfter de ekosystemtjänster som behöver prioriteras för att säkerställa en hållbar markanvändning i kommunen.

Att arbeta med multifunktionella ytor och gröna lösningar är viktigt för att uppnå multipla nyttor i form av kolsänkor, dagvattenhantering och klimatreglering. I kommunens miljöplan finns ett mål om att öka krontäckningsgraden och vid nybyggnad arbetar Järfälla med grönytefaktor för att säkerställa en tillräckligt hög andel grönska i den bebyggda miljön.

Rättvis omställning och livskvalitet

Hållbar mobilitet är en viktig pusselbit i arbetet med en rättvis omställning och hög livskvalitet. Kommunens gångplan och cykelplan syftar till att underlätta gång och cykel i Järfälla, vilket i sin tur kan bidra till ökad jämlikhet och trygghet. Kommunens olika verksamheter, serviceställen, idrottsplatser och naturområden ska vara tillgängliga för alla oavsett vilka förutsättningar man har.

I kommunorganisationen tillhör funktionerna för social respektive ekologisk hållbarhet samma avdelning, vilket ger goda förutsättningar att integrera flera perspektiv i hållbarhetsarbetet och säkerställa att sårbara grupper inkluderas. Vidare arbetar Järfälla aktivt med dialog och delaktighet, exempelvis inom ramen för nya översiktsplanen där ett medborgarråd rekryterades. Ytterligare ett exempel är

² <https://jarfalla.miljobarometern.se/>

Järfällaförslaget där invånarna kan lämna idéer och förslag som sedan lyfts i nämnd för beredning. Genom Järfällaförslaget kan invånarna påverka och ges inflytande över kommunens utveckling.

Järfälla stödjer även näringslivets omställning genom att främja en grön tillväxt, vilket kan skapa nya arbetstillfällen.

Digitalisering till stöd för omställning

En viktig del i Järfällas klimatomställning är digitala uppföljningsstöd. Som tidigare nämnts är kommunens befintliga verktyg för uppföljning av miljömålen Hållbarometern, där utvecklingen för respektive indikator kan följas över tid. Öppna digitala verktyg skapar transparens och möjliggör för medborgarengagemang och delaktighet, vilket är positivt ur ett klimatomställningsperspektiv. Utöver Hållbarometern använder Järfälla kommun ett flertal andra digitala verktyg som stöd i planering, uppföljning och genomförande av klimatrelaterade mål och åtgärder.

2022 året påbörjades det omfattande arbetet med att digitalisera Järfällas översiktsplan. Syftet med digitaliseringen är att skapa tillgänglighet och interaktion samt säkerställa att planen är uppdaterad och aktuell i en snabbt växande kommun.

För att underlätta uppföljning och styrning av internt miljö- och klimatarbete utvecklas just nu kommunens styrmodell, där miljöledningssystemet integreras för att koppla ihop miljöarbetet med övrig måluppföljning.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

Hösten 2022 genomfördes en klimatberäkningsstudie, med kostnads- och utsläppsberäkningar knutna till målet om klimatneutralitet 2030. Syftet med beräkningarna var att skapa en uppdaterad bild av dagens utsläppsläge och ett tydligt estimat av totalekonomin för omställningen. Fokus för analyserna var att ta fram estimat på investeringsbehov, energibesparingar och hälsovinster kopplat till transportsystemet, byggnader, uppvärmning och arbetsmaskiner.

Dessa kalkyler ligger till grund för Järfällas nya klimat- och energiplan 2024-2030, som innehåller ett flertal klimatåtgärder med tillhörande utsläppsbesparingar, kostnader och beräknad återbetalningstid på samhällsnivå. Klimat- och energiplanen motsvarar därför Järfällas klimatinvesteringsplan. Planen är ännu inte antagen men beräknas antas senast under 2025.

Den första delen av Klimatneutrala Järfälla 3.0 handlar om att integrera hållbarhet i den kommunala ekonomi-, budget- och finansieringsprocessen. Vi vill således lyfta de perspektiv gällande blanda annat livscykelkostnader, externaliteter, samt synergier och symbios som krävs för att genomföra Järfällas omställning inom ordinarie verksamhets- och budgetprocess. På detta sätt lyfts skygglapparna inom

de nuvarande stuprören, då olika verksamheters budgetar kan synkroniseras och överlapp visualiseras.

Järfälla har låtit konsultfirman Material Economics ta fram en kostnads- och intäktskalkyl för vad omställningen till ett hållbart och klimatneutralt Järfälla 2030 skulle kosta på ett totalekonomiskt plan. Rapporten ligger till grund för Järfällas fortsatta arbete med klimatinvesteringar.

Järfällas möjlighet att arbeta med klimatomställning har bland annat stärkts av kommunens deltagande i Viable Cities, med dess tydliga förankring i politiken. Parallellt med det har kommunens avdelning för hållbar utveckling fått ökad kapacitet och kommunens strategier för fysisk planering har fått större miljö- och klimatfokus. Kommunen har även haft direkta medel avsatta för att accelerera kommunens klimatarbete och implementera kommunens koldioxidbudget. I det arbetet har förvaltningsövergripande samarbeten varit viktigt, något som kommer att fortsätta utvecklas inom Klimatneutrala Järfälla 3.0.

Potentiella gap mellan kommunens klimatmål och implementering av åtgärder beror dels på kommunens budget och ekonomiska förutsättningar, men även på respektive förvaltnings rådighet och utrymme att arbeta med nya åtgärder. För att minska utsläppen inom prioriterade sektorer krävs fortsatta förvaltningsövergripande samarbeten, för planering och implementering av utsläppsminskande åtgärder, samt ekonomiska förutsättningar för respektive förvaltning.

För att Järfälla ska kunna driva arbetet mot klimatneutralitet behövs olika typer av stöd. Regelverk, lagstiftning, styrmedel och statligt stöd behöver stötta kommunernas klimatomställning och kommunen behöver fortsatt kunna söka stöd för klimatrelaterade insatser.

Järfälla söker regelbundet medel för miljö- och klimatrelaterade åtgärder, exempelvis från Trafikverket rörande dagvattenlösningar, anläggande av gång- och cykelvägar samt andra åtgärder som främjar ett hållbart transportsystem. Dessa medel är avgörande för att kommunen ska kunna driva de åtgärder som krävs för att påskynda klimatomställningen.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällens utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städernas omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att

integrera de omfattande policypaketen på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Järfälla kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Eva Ullberg

Kommunstyrelsens ordförande,
Järfälla kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup

tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman

tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Järfälla kommun.

- [Klimatkontrakt 2030 Järfälla ver 2023](#)
- [Översiktsplan för Järfälla kommun](#)
- [Miljöplan 2023-2030](#)
- [Hållbarometern](#)

Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

